

## ระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

วรารณณ์ แทนมณี<sup>1</sup>

นิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร<sup>2</sup>

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืน ของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดของหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้กลุ่มตัวอย่าง 17 บริษัท ซึ่งทุกบริษัทผ่านเกณฑ์คัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการเข้าร่วมประเมินความยั่งยืนรางวัล SET Sustainability Awards ประจำปี 2560 ซึ่งการเก็บข้อมูลใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2559 หรือแบบ 56-2 ปี 2559 เป็นหลัก รวมถึง รายงานความยั่งยืน และรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้แบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การวัดระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนตามแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้ง 3 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 64.71 และอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 35.29 ผลงานการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการจัดทำรายงานประจำปี รายงานความยั่งยืน และรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึงเพื่อเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนต่อไป งานวิจัยในอนาคตสามารถใช้คำถามในแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืน

**คำสำคัญ:** ระดับการรายงาน รายงานประจำปี ความยั่งยืน รายงานความยั่งยืน

<sup>1</sup> โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จังหวัดสมุทรสาคร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10240, E-mail: bunny-bunnie@hotmail.com

<sup>2</sup> โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จังหวัดสมุทรสาคร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10240, E-mail: run96nipa@gmail.com

## THE LEVEL OF SUSTAINABILITY REPORTING FOR LISTED COMPANIES IN STOCK EXCHANGE OF THAILAND: A CASE STUDY OF PROPERTY DEVELOPMENT BUSINESS SECTOR

Waraporn Thaemnanee<sup>1</sup>

Nipa Rungruangwuttikrai<sup>2</sup>

### Abstract

The purpose of this research was to study the level of sustainability reporting of property development business listed in the Stock Exchange of Thailand (SET) with the sustainability assessment issued by SET. The studied samples consisted of 17 companies, selected and qualified by the SET criteria for participating in 2016 annual Sustainability Awards. Data were collected from the 2016 Annual Report or 56-2 Form, as well as the Sustainability Report and the Sustainable Development Report. The sustainability assessment form from SET was employed. The Disclosure Index was used to measure the level of sustainability reporting. Data analysis used descriptive statistical including frequency and percentage.

The research found that the level of sustainability reporting according to the SET sustainability assessment in terms of economic, environmental, and social aspects was in high level (64.71%) and in medium level (35.29%). This result can be guideline for annually reporting sustainability and beneficial for the investors to make investment decision. The future research can apply the questions in the sustainability assessment to study the level of sustainability reporting.

**Keywords:** Level of Reporting, Annual Report, Sustainability, Sustainability Report

---

<sup>1</sup> Master of Business Administration Program, Samutsakorn Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University Hua Mak, Bang Kapi, Bangkok 10240, E-mail: bunny-bunnie@hotmail.com,

<sup>2</sup> Master of Business Administration Program, Samutsakorn Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University Hua Mak, Bang Kapi, Bangkok 10240, E-mail: run96nipa@gmail.com

## บทนำ

“การเจริญเติบโต (Growth) ของธุรกิจหนึ่ง ๆ มาจากการพัฒนาองค์กรให้มีความ “เก่ง” อยู่ในตัว ในขณะที่การพัฒนาองค์กรให้มีความ “ดี” อยู่ในตัว จะก่อให้เกิดความยั่งยืน (Sustainability) ของธุรกิจนั้น ๆ”

จากบทความนี้ แสดงให้เห็นว่าในโลกแห่งการประกอบธุรกิจในปัจจุบันนี้ นอกจากจะต้องดำเนินธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไรสูงสุดเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น (Shareholder) แล้วนั้น การรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ก็เป็นส่วนสำคัญของกิจการเช่นกัน เพราะนักลงทุน (Investor) และหรือผู้สนใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ก็ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เพราะนอกจากจะวิเคราะห์ว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์บริษัทใดมีความสามารถในการทำกำไรมากน้อยแค่ไหนแล้วนั้น ยังวิเคราะห์อีกว่าบริษัทนั้น ๆ เป็นบริษัทที่ ভালหรือไม่อย่างไร และที่สำคัญมีความยั่งยืนในการประกอบธุรกิจหรือไม่ (ทริยา พงษ์พันธ์, 2558)

จึงได้มีการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลในวงธุรกิจเอกชนจำนวนหนึ่ง ที่ต้องการค้นหาวิธีในการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนและบูรณาการเป็นสถาบันไทยพัฒน์ ในปี 2554 ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน สถาบันไทยพัฒน์ ได้จัดตั้งหน่วยงาน ESG Rating ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนและพัฒนาระดับการเปิดเผยข้อมูล ESG (Environment, Social and Governance) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งปัจจัยในการเปิดเผยข้อมูล สามารถรวมไปถึง แรงกดดันจากสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน การให้ความเอาใจใส่ในสิ่งแวดล้อม การใส่ใจต่อสังคม และการใส่ใจต่อความเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจะช่วยให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักลงทุน (ฐิตินา กิ่งแก้ว, 2554; วิริยา จงรัชต์สัตย์, 2561)

ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ก็เล็งเห็นถึงความสำคัญและส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูลรายงานเพื่อความยั่งยืนในรายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-2 และรวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดทำรายงานเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Report หรือ SR Report) หรือรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR Report) หรือรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development หรือ SD Report) เพื่อให้ให้นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบถึงการดำเนินการดังกล่าวของกิจการ (ปทุมพร หิรัญสาลี, 2557)

จากการผลักดันในเรื่องนี้ ทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 10 จากตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลก 55 แห่ง ด้านการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัท โดยบริษัทจดทะเบียนไทยสามารถแสดงความโดดเด่นในการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน และเป็นตลาดหลักทรัพย์เอเชียรายเดียวที่ติดใน 10 อันดับแรก จากรายงานวิจัย "Measuring Sustainability Disclosure 2017" โดย Corporate Knights และ AVIVA เป็นความสำเร็จอย่างก้าวกระโดด จากเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมาที่ถูกจัดอันดับที่ 40

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืน ของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

## ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยพิจารณาข้อมูลจากรายงานประจำปี 2559 (แบบ 56-2) (Annual Report) รายงานความยั่งยืน (Sustainability Report) รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development) และข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัทที่จด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่ถูกเพิกถอน และไม่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนในปี 2559 และผ่านเกณฑ์คัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เข้าร่วมประเมินความยั่งยืนรางวัล SET Sustainability Awards ประจำปี 2560

### แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องระดับการรายงานความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอ ดังนี้

#### แนวคิดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG : Environmental, Social and Governance) ซึ่งหมายถึง เกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) ซึ่งเป็นมาตรฐานสำหรับการดำเนินงานของบริษัทที่นักลงทุนที่ใส่ใจ เพื่อพิจารณาถึงผลการดำเนินงานขององค์กร ที่มีต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และองค์กร เพื่อใช้ในการคัดกรองการลงทุนที่อาจเกิดขึ้น โดยเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมพิจารณาว่า บริษัท ปฏิบัติอย่างไรในฐานะผู้พิทักษ์ธรรมชาติ เกณฑ์ทางสังคมจะตรวจสอบวิธีการจัดการความสัมพันธ์กับพนักงาน ผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิต ลูกค้า และชุมชน และด้านการบริหารองค์กรแบบธรรมาภิบาลที่สามารถตรวจสอบได้และทำให้องค์กรอยู่ต่อไปได้ เช่น การกำกับดูแลของผู้นำองค์กร ค่าตอบแทนผู้บริหาร การตรวจสอบ การควบคุมภายใน และสิทธิของผู้ถือหุ้น เป็นต้น ซึ่งการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และการสร้างองค์กรให้เป็นบรรษัทภิบาลจะช่วยส่งเสริมให้ภาพลักษณ์ขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น (จรัญญา อนันตชัย, 2558)

#### กรอบการรายงานสากลที่พัฒนาโดยองค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (GRI: Global Reporting Initiative) ฉบับ G4

กรอบการรายงานสากลที่พัฒนาโดยองค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (GRI: Global Reporting Initiative) ฉบับ G4 คือ การใช้กระบวนการของการจัดทำรายงานมาสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรในบริบทของความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับความครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ ที่ไม่จำกัดเฉพาะการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุน แต่ยังรวมถึงลูกค้า คู่ค้า ผู้ส่งมอบ ชุมชน สิ่งแวดล้อม และสังคมโดยรวม ซึ่ง โดยเรื่องใหม่ที่ได้มีการปรับปรุงในฉบับ G4 คือ การปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อการกำกับดูแล จริยธรรมและความสุจริต ห่วงโซ่อุปทาน การต่อต้านทุจริต และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงรูปแบบสามัญของการเปิดเผยแนวการบริหารจัดการที่ได้รับการปรับปรุงใหม่โดยให้ความสำคัญในระดับประเด็น (สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) การเปลี่ยนแปลงจาก GRI ฉบับ G4 ไปสู่ GRI Standards นั้นยังคงมีเนื้อหา หลักการ และรูปแบบการรายงานที่เหมือนเดิม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลพื้นฐานการรายงาน (Universal Standards) และข้อมูลเฉพาะที่ครอบคลุมประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Topic-specific Standards) การนำเอาจาก GRI ฉบับ G4 ไปสู่ GRI Standards นั้นไม่ได้จำทำขึ้นเพียงแค่ต้องการรายงานผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ขั้นตอนการทำรายงานเหล่านี้ซึ่งรวมถึงกระบวนการเก็บข้อมูล การเรียบเรียงและเชื่อมโยงข้อมูลกับกลยุทธ์องค์กร การวัด และประเมินผลการดำเนินงานจะทำให้องค์กรเห็นพัฒนาการและสามารถลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะดำเนินการก่อนหลังได้ อีกทั้งช่วยให้ฝ่ายบริหารมีข้อมูลในการตัดสินใจที่อาจนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสการแข่งขัน เพิ่มมูลค่า และคุณค่าให้แก่ธุรกิจอย่างยั่งยืน (อรุณรัตน์ ตันติมิ่งกร และศุภกร เอกชัยไพบูลย์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ ทริยา พงพันธ์ (2558) ที่พบความสัมพันธ์

ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับนิธิภักดิ์ ปินตา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของรายงานความยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานขององค์กรสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่งข้อมูล เช่น เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2560 หนังสือ คู่มือ บทความ จากสถาบันไทยพัฒน์, CSR Network, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, เว็บไซต์อื่น ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บูรณาการเป็นกระดาษาทำการ ตามรายละเอียดของแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ใช้ในการประเมิน Sustainability Awards 2017 ข้อมูลที่รวบรวมใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยได้ทำการศึกษาจากรายงานประจำปี (Annual Report) หรือแบบ 56-2 เป็นหลัก และรวมถึงข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานความยั่งยืน (Sustainability Report: SD), รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development : SD), ของบริษัทจดทะเบียนต่าง ๆ ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ มาหาค่าร้อยละ (Percentage) หลักเกณฑ์การให้คะแนนระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ บริษัทจดทะเบียนที่มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ตามรายการที่กำหนดในกระดาษาทำการจะได้ 1 คะแนน ในหัวข้อนั้น ๆ แต่หากไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลตามรายการที่กำหนดในกระดาษาทำการจะได้รับ 0 คะแนน ในหัวข้อนั้น ๆ

การคำนวณดัชนีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืน อ้างอิงวิธีการคำนวณจากงานวิจัยของ ฐิติมา กิ่งแก้ว (2555) โดยเมื่อให้คะแนนระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของแต่ละบริษัทจดทะเบียนแล้ว จะทำการคำนวณดัชนีระดับการรายงาน (Disclosure Index) ซึ่งอยู่ในรูปอัตราส่วนของคะแนนที่บริษัทได้รับจริงกับคะแนนรวมสูงสุดที่คาดว่าบริษัทจะได้รับ โดยการศึกษาครั้งนี้ คะแนนรวมสูงสุดเท่ากับ 42 คะแนน ตามรายการในกระดาษาทำการ

ดัชนีระดับของการรายงานของแต่ละบริษัท สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{Disclose Index} = \text{AS/MS}$$

$$\text{โดยที่ } 0 \leq \text{INDEX} \leq 1$$

AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ (Actual Score)

MS = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทจะได้รับ (Maximum Score)

ตัวอย่างการคำนวณ บมจ. กอไก่ เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด 30 ข้อ จาก 42 ข้อ คะแนนจริงที่ บมจ. กอไก่ ได้รับ AS เท่ากับ 30 คะแนน คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทจะได้รับ MS เท่ากับ 42 คะแนน ดัชนีระดับการรายงานคือ 30/42 เท่ากับ 0.71 โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระดับการรายงานเป็น 3 ระดับ ดังนี้

|             |         |                                        |
|-------------|---------|----------------------------------------|
| 0 – 0.33    | หมายถึง | บริษัทที่มีการรายงานข้อมูลระดับต่ำ     |
| 0.34 – 0.66 | หมายถึง | บริษัทที่มีการรายงานข้อมูลระดับปานกลาง |
| 0.67 – 1    | หมายถึง | บริษัทที่มีการรายงานข้อมูลระดับสูง     |

**ผลการศึกษา**

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการนำเสนอครั้งนี้ เสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับการอธิบายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืน 3 มิติ มี 19 หมวด 42 ข้อย่อย

**ตารางที่ 1** ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืน 3 มิติ

| ลำดับ | หลักทรัพย์ | AS  | MS  | INDEX | ต่ำ | กลาง | สูง |
|-------|------------|-----|-----|-------|-----|------|-----|
| 1     | AMATA      | 34  | 42  | 0.81  |     |      | X   |
| 2     | ANAN       | 30  | 42  | 0.71  |     |      | X   |
| 3     | AP         | 37  | 42  | 0.88  |     |      | X   |
| 4     | GOLD       | 32  | 42  | 0.76  |     |      | X   |
| 5     | LPN        | 36  | 42  | 0.86  |     |      | X   |
| 6     | MBK        | 38  | 42  | 0.90  |     |      | X   |
| 7     | PACE       | 26  | 42  | 0.62  |     | X    |     |
| 8     | PLAT       | 28  | 42  | 0.67  |     |      | X   |
| 9     | PRINC      | 21  | 42  | 0.50  |     | X    |     |
| 10    | QH         | 27  | 42  | 0.63  |     | X    |     |
| 11    | S          | 31  | 42  | 0.74  |     |      | X   |
| 12    | SC         | 38  | 42  | 0.90  |     |      | X   |
| 13    | SF         | 25  | 42  | 0.60  |     | X    |     |
| 14    | SIRI       | 34  | 42  | 0.81  |     |      | X   |
| 15    | TICON      | 17  | 42  | 0.40  |     | X    |     |
| 16    | U          | 27  | 42  | 0.64  |     | X    |     |
| 17    | UV         | 32  | 42  | 0.76  |     |      | X   |
| รวม   |            | 513 | 714 |       | 0   | 6    | 11  |

เมื่อจำแนกตามระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนขององค์กรแต่ละหลักทรัพย์แล้ว พบว่า บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 35.29 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง และ จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 64.71 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง โดยสามารถจำแนกออกเป็นมิติของการรายงาน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมตามตารางดังต่อไปนี้

2. ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านเศรษฐกิจ มี 8 หมวด 23 ข้อย่อย

**ตารางที่ 2** ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านเศรษฐกิจ

| ลำดับ | หลักทรัพย์ | AS | MS | INDEX | ต่ำ | กลาง | สูง |
|-------|------------|----|----|-------|-----|------|-----|
| 1     | AMATA      | 16 | 23 | 0.70  |     |      | X   |
| 2     | ANAN       | 18 | 23 | 0.78  |     |      | X   |
| 3     | AP         | 20 | 23 | 0.87  |     |      | X   |

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

| ลำดับ | หลักทรัพย์ | AS  | MS  | INDEX | ต่ำ | กลาง | สูง |
|-------|------------|-----|-----|-------|-----|------|-----|
| 4     | GOLD       | 17  | 23  | 0.74  |     |      | X   |
| 5     | LPN        | 19  | 23  | 0.83  |     |      | X   |
| 6     | MBK        | 20  | 23  | 0.87  |     |      | X   |
| 7     | PACE       | 16  | 23  | 0.70  |     |      | X   |
| 8     | PLAT       | 14  | 23  | 0.61  |     | X    |     |
| 9     | PRINC      | 14  | 23  | 0.61  |     | X    |     |
| 10    | QH         | 15  | 23  | 0.65  |     | X    |     |
| 11    | S          | 18  | 23  | 0.78  |     |      | X   |
| 12    | SC         | 21  | 23  | 0.91  |     |      | X   |
| 13    | SF         | 13  | 23  | 0.57  |     | X    |     |
| 14    | SIRI       | 19  | 23  | 0.83  |     |      | X   |
| 15    | TICON      | 11  | 23  | 0.48  |     | X    |     |
| 16    | U          | 15  | 23  | 0.65  |     | X    |     |
| 17    | UV         | 18  | 23  | 0.78  |     |      | X   |
| รวม   |            | 284 | 391 |       | 0   | 6    | 11  |

จากตารางพบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนตามมิติด้านเศรษฐกิจขององค์กร แต่และหลักทรัพย์แล้ว พบว่า บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 6 บริษัท มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 27 และ จำนวน 11 บริษัท มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 73 โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 บรรษัทภิบาล มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 91 และร้อยละ 8 ไม่ได้รายงาน

หมวดที่ 2 จรรยาบรรณธุรกิจ (Code of Conduct) และการต่อต้านทุจริต มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนร้อยละ 20 ไม่ได้รายงาน

หมวดที่ 3 การบริหารความเสี่ยงและภาวะวิกฤต มีการรายงาน ร้อยละ 65 ส่วนที่ไม่ได้รายงาน ร้อยละ 35

หมวดที่ 4 การระบุประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของธุรกิจ (Materiality) ทำการรายงานร้อยละ 35 ส่วนอีกร้อยละ 65 ไม่ได้ทำการรายงาน

หมวดที่ 5 การบริหารจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 76 และไม่ได้รายงานคิดเป็นร้อยละ 24

หมวดที่ 6 การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 41 และ ร้อยละ 59 ไม่ได้รายงาน

หมวดที่ 7 การดำเนินการด้านภาษี ได้มีการรายงานร้อยละ 76 ส่วนอีกร้อยละ 24 ไม่ได้ทำการรายงาน

หมวดที่ 8 นวัตกรรมทางธุรกิจและสังคม มีการรายงานร้อยละ 65 ส่วน ร้อยละ 35 ไม่ได้รายงาน

3. ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านสิ่งแวดล้อม มี 4 หมวด 8 ข้อย่อย

**ตารางที่ 3** ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านสิ่งแวดล้อม

| ลำดับ | หลักทรัพย์ | AS | MS  | INDEX | ต่ำ | กลาง | สูง |
|-------|------------|----|-----|-------|-----|------|-----|
| 1     | AMATA      | 7  | 8   | 0.88  |     |      | X   |
| 2     | ANAN       | 1  | 8   | 0.13  | X   |      |     |
| 3     | AP         | 6  | 8   | 0.75  |     |      | X   |
| 4     | GOLD       | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| 5     | LPN        | 6  | 8   | 0.75  |     |      | X   |
| 6     | MBK        | 7  | 8   | 0.88  |     |      | X   |
| 7     | PACE       | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| 8     | PLAT       | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| 9     | PRINC      | 0  | 8   | 0     | X   |      |     |
| 10    | QH         | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| 11    | S          | 3  | 8   | 0.38  |     | X    |     |
| 12    | SC         | 6  | 8   | 0.75  |     |      | X   |
| 13    | SF         | 3  | 8   | 0.38  |     | X    |     |
| 14    | SIRI       | 4  | 8   | 0.5   |     | X    |     |
| 15    | TICON      | 4  | 8   | 0.5   |     | X    |     |
| 16    | U          | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| 17    | UV         | 5  | 8   | 0.63  |     | X    |     |
| รวม   |            | 77 | 136 |       | 2   | 10   | 5   |

จากตารางข้างต้น พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนตามมิติด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรแต่ละองค์กรแล้วพบว่า บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 2 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 11.77 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 58.82 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง และ 5 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 29.41 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง โดยแยกเป็นหมวด ๆ ได้ดังนี้

หมวดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 82 และ ร้อยละ 18 ไม่ได้ทำการรายงาน

หมวดที่ 10 การจัดการสิ่งแวดล้อม มีการแสดงรายงานร้อยละ 82 และไม่ได้แสดงรายงานอีกคิดเป็นร้อยละ 18

หมวดที่ 11 การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 47 และไม่ได้รายงานคิดเป็นร้อยละ 53

หมวดที่ 12 ความหลากหลายทางชีวภาพ มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 53 และ คิดเป็นร้อยละ 47 ไม่ได้รายงาน

## 4. ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านสังคม มี 7 หมวด 11 ข้อย่อย

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนมิติด้านสังคม

| ลำดับ | หลักทรัพย์ | AS  | MS  | INDEX | ต่ำ | กลาง | สูง |
|-------|------------|-----|-----|-------|-----|------|-----|
| 1     | AMATA      | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 2     | ANAN       | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 3     | AP         | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 4     | GOLD       | 10  | 11  | 0.91  |     |      | X   |
| 5     | LPN        | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 6     | MBK        | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 7     | PACE       | 5   | 11  | 0.45  |     | X    |     |
| 8     | PLAT       | 9   | 11  | 0.82  |     |      | X   |
| 9     | PRINC      | 7   | 11  | 0.64  |     | X    |     |
| 10    | QH         | 7   | 11  | 0.64  |     | X    |     |
| 11    | S          | 10  | 11  | 0.91  |     |      | X   |
| 12    | SC         | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 13    | SF         | 9   | 11  | 0.82  |     |      | X   |
| 14    | SIRI       | 11  | 11  | 1     |     |      | X   |
| 15    | TICON      | 2   | 11  | 0.18  | X   |      |     |
| 16    | U          | 7   | 11  | 0.64  |     | X    |     |
| 17    | UV         | 9   | 11  | 0.82  |     |      | X   |
| รวม   |            | 152 | 187 |       | 1   | 4    | 12  |

เมื่อจำแนกตามระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนตามมิติด้านสังคมขององค์กรแต่ละองค์กรแล้วพบว่า บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5.88 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 4 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง และ 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 70.59 มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง โดยแยกเป็นหมวด ๆ ได้ดังนี้

หมวดที่ 13 การเปิดเผยข้อมูลด้านสังคม มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 100

หมวดที่ 14 การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมและเคารพสิทธิมนุษยชน มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 88 และ ไม่ได้ทำการรายงานร้อยละ 12

หมวดที่ 15 การพัฒนาศักยภาพแก่พนักงาน ได้มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 100

หมวดที่ 16 การดูแลพนักงาน ได้มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 63 และไม่ได้รายงานคิดเป็นร้อยละ 37

หมวดที่ 17 สุขภาวะและความปลอดภัยในภาพแวดล้อมการทำงาน มีการรายงานคิดเป็นร้อยละ 88 และคิดเป็นร้อยละ 12 ไม่ได้ทำการรายงาน

หมวดที่ 18 การมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคม ได้ทำการรายงานคิดเป็นร้อยละ 74 และไม่ได้ทำการรายงานคิดเป็นร้อยละ 26

หมวดที่ 19 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วม ทำการรายงานคิดเป็นร้อยละ 91 และไม่ได้ทำการรายงานคิดเป็นร้อยละ 9

## การสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา: กลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการศึกษาระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนตาม มิติ 3 มิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งสิ้น 17 บริษัท พบว่า ระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 35.29 และระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 64.71 เมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มิติด้านเศรษฐกิจ จำนวน 8 หมวด พบว่า ใน 17 บริษัท มีจำนวน 6 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.29 และจำนวน 11 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 64.71 นอกจากนี้ เมื่อมีการศึกษาระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ตามมิติด้านสิ่งแวดล้อม 4 หมวด พบว่า บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ 17 บริษัท มีจำนวน 2 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับ คิดเป็นร้อยละ 11.76 มีจำนวน 10 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.82 และมีจำนวน 5 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 29.41 สุดท้าย เมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ตามมิติด้านสังคม จำนวน 17 บริษัท พบว่า มีจำนวน 1 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 4 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง และ มีจำนวน 12 บริษัท ที่มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง ซึ่งผลการศึกษาค้างนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างทั้ง 17 บริษัท จากกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ มีระดับการเปิดเผยข้อมูลทั้งระดับสูงและระดับกลาง โดยการเปิดระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนทั้ง 3 มิติ คือมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านสังคม อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 64.71 และระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 35.29 การแสดงข้อมูลตามแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แต่ละบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องรายงานในรายงานประจำปี หรือแบบ 56-2 และที่ต้องแสดงในรายงานเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Report: SR) หรือรายงานเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Development: SD) อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนที่อยู่ในระดับกลางและระดับสูงนี้อาจสรุปได้ว่าเป็นระดับการรายงานที่ปกติไม่ได้มีนัยสำคัญแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับวิริยา จงรัชชัตย (2561) ที่พบการเปิดเผยข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI: กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนีเซท 100 และยังสอดคล้องกับทริยา พงษ์พันธ์ (2558) ที่พบเห็นการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาลขององค์กรทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 และสอดคล้องกับปทุมพร หิรัญสาลี (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการใน 56-1: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. บริษัทที่มีระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับที่สูง บางบริษัทอยู่ในรายชื่อหลักทรัพย์จดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) หรืออยู่ในหุ้น ESG100 ของปี 2017 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าบริษัทดังกล่าวได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนยังผลที่ดีกับองค์กรอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจริญญา อนันตชัย (2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์

ระหว่างรายงานความยั่งยืนและมูลค่าของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และยังสอดคล้องกับทริยา พงษ์พันธ์ (2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50

### ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

เพื่อให้หลักทรัพย์ของบริษัทมีความน่าเชื่อถือเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนของการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนให้ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ครบทั้ง 19 หมวดย่อย เนื่องจากนักลงทุนในปัจจุบันได้ให้ความสนใจมากขึ้นว่าหลักทรัพย์ที่ตนเองลงทุนนั้นนอกจากจะให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะอย่างครบถ้วนแล้วยังมีความสามารถในการทำกำไรมากน้อยแค่ไหน

### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากแบบประเมินความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นเอกสารที่ไม่สามารถเผยแพร่ได้ จะได้รับเฉพาะบริษัทจดทะเบียนที่เข้าร่วมส่งเข้าพิจารณารางวัลบริษัทจดทะเบียนด้านความยั่งยืนยอดเยี่ยม (SET Sustainability Awards) 2560 เท่านั้น ดังนั้นคำถามที่นำมาจัดทำเป็นกระดานทำการนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จากหัวข้อของแบบประเมินความยั่งยืน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปหากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถเผยแพร่คำถามที่อยู่ในแบบประเมินความยั่งยืนได้จะสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการจัดทำรายงานประจำปี หรือแบบ 56-2 หรือจัดทำรายงานความยั่งยืน (Sustainability Report: SR) หรือรายงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development: SD) เพื่อให้มีระดับการรายงานเพื่อความยั่งยืนได้สูงขึ้น

### เอกสารอ้างอิง

- จรัญญา อนันตชัย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนและมูลค่าของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐิติมา กิ่งแก้ว (2554). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทริยา พงษ์พันธ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิธิภัคดี ปินตา. (2559). ผลกระทบของรายงานความยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานขององค์กร สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(6), 112-126.
- ปทุมพร หิรัญสาลี. (2557). การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการใน 56-1: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- วิริยา จงรักษ์สัตย์. (2561). การเปิดเผยข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI: กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนีเซท 100. วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์, 12(17), 1-22

สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). **สร้างองค์กรยั่งยืน ด้วยกรอบการรายงานระดับโลก GRI**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562 จาก

<https://www.thaicssr.com/2013/06/gri.html>

อรุณี ตันติมังกร และ ศุภกร เอกชัยไพบูลย์. (2560). **GRI Standards: จากการรายงานสู่เครื่องมือการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน** เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2561 จาก

[https://www.set.or.th/sustainable\\_dev/th/sr/knowledge/files/articles/2017\\_vol2\\_03\\_GRIstandard.pdf](https://www.set.or.th/sustainable_dev/th/sr/knowledge/files/articles/2017_vol2_03_GRIstandard.pdf)